

MUZEUL ȚĂRII CRIȘURILOR

CRISIA

L

O R A D E A • 2 0 2 0

REVISTA CRISIA LA CEAS ANIVERSAR – 50 DE ANI ÎN SLUJBA ISTORIEI NAȚIONALE

Gabriel MOISA*
Alin BALOTĂ**

ANNIVERSARY CLOCK CRISIA MAGAZINE – 50 YEARS IN FAVOR OF NATIONAL HISTORY ABSTRACT

This year marks half a century since the publication of *Crisia* magazine. Over time, it has become one of the most prestigious Romanian publications. The stated purpose of the journal was to publish the results of history and archeology research, through studies and materials related mainly to Bihor County. The crisis was par excellence a local publication. This did not affect the importance of the periodical. By capitalizing on some unique and interesting information related to the history of Bihor, he made an important contribution to the development of Transylvanian historiography.

Keywords: 50 years, Cris County Museum, Oradea, *Crisia*, history, archaeology

Revista *Crisia* a fost și este publicația Muzeului Țării Crișurilor din Oradea. Inițial aceasta nu a fost revista muzeului orădean ci a Facultății de istorie-geografie din cadrul Institutului pedagogic din Oradea și l-a avut ca fondator pe istoricul Sever Dumitrașcu.

Primele două numere ale periodicului au apărut sub egida respectivei instituții¹, ca urmare a organizării unei sesiuni științifice intitulate „Dacii, istoria și civilizația lor”. Aceste prime numere² au conținut, aproape în exclusivitate, lucrările participanților la această acțiune. În consecință, nu surprinde deloc predominanța materialelor de arheologie și de istorie a dacilor.

Cum facultatea orădeană avea deja un un periodic cu oarecare tradiție, *Lucrări științifice*, odată cu numirea profesorului Sever Dumitrașcu în funcția de director al Muzeului Țării Crișurilor din Oradea, revista *Crisia* a devenit publicația științifică a colectivului de istorie de la această importantă instituție de cultură regională și europeană³.

Fiind un pandant al facultății la primele două numere, colectivul redacțional a fost format din cadre didactice de la Facultatea de istorie-geografie: Al. Săndulache, I. Berindei, E. Deliman, T. Pavel, Fl. Bențe, M. D. Drecin, V. Binder, și S. Dumitrașcu în calitate de redactor responsabil.

Odată cu mutarea periodicului la Muzeul Țării Crișurilor componența colectivului de redacție a suferit firesc modificări substanțiale. Din 1973 acesta a fost format din Doina Ignat, N. Chidioșan, I. Ordentlich, L. Borcea, I. Marinescu, V. Faur, secretar de redacție, S. Dumitrașcu, redactor responsabil, în calitate de director al instituției⁴. Începând cu 1977 Colectivul de redacție

* Universitatea din Oradea, Muzeul Țării Crișurilor – Complex Muzeal, Oradea; e-mail: gabimoisa@hotmail.com

** Muzeul Țării Crișurilor – Complex Muzeal, Oradea; e-mail: alinbalota@yahoo.com

1 *Institutul pedagogic din Oradea, 1963-1973. Monografie*, Oradea, 1973, p. 267-277

2 *Crisia*, nr. I, 1971; *Crisia*, nr. II, 1972

3 *Idem*, nr. III, 1973

4 *Ibidem*

a cunoscut noi schimbări. Ivan Ordentlich nu s-a mai numărat printre aceștia, în schimb au fost cooptați în componența colectivului: Lucia Cornea, B. Ștefănescu și Gh. Gorun⁵. În 1979 Barbu Ștefănescu a părăsit colectivul redacțional, devenind membru al secției de etnografie, locul său fiind ocupat de B. Mihoc și Tóth J.

După dispariția lui I. Marinescu din acest colectiv, în 1980, componența sa a rămas neschimbată până în 1984, când au avut loc o serie de modificări substanțiale în regimul anualelor muzeului, prin reorganizarea întregii activități publicistice. Ca urmare a dispariției a două din cele trei anuare editate de instituție: *Nimphaea* și *Biharia*, singurul care a rămas în continuare a fost *Crisia*, revista colectivului de istorie. Ca urmare, din același an 1984, Colectivul de redacție a fost la rândul său reformat. Acesta era alcătuit din S. Dumitrașcu, redactor responsabil, V. Faur, secretar de redacție, L. Borcea, N. Chidioșan, Lucia Cornea, Maria Zintz, A. Chiriac, M. Paina, Fl. Dudaș, ultimul alături de N. Chidioșan pierzându-și calitatea de membru din anul imediat următor.

Anuarul orădean a cunoscut două etape distincte în evoluția sa: 1971-1983 și 1984-1989. În prima perioadă *Crisia* a fost exclusiv o publicație a colectivului secției de istorie, cu excepția primelor două numere. Între 1984 și 1989, prin desființarea celorlalte reviste ale Muzeului, *Biharea*, a secțiilor de etnografie și artă, *Nimphaea*, a secției de științele naturii, *Crisia* a devenit singurul anuar al instituției în care publicau specialiștii tuturor secțiilor.

De momentul 1984 s-a legat și ultima mare remaniere a colectivului redacțional. Alături de membrii proveniți firesc din colectivul secției de istorie, S. Dumitrașcu, V. Faur, L. Borcea, N. Chidioșan și Lucia Cornea, a fost cooptat și câte un reprezentant al celorlalte secții în parte, Maria Zintz, artă, A. Chiriac, etnografie, M. Paina, științele naturii și Fl. Dudaș, Oficiul Județean de Patrimoniu. Din 1984 anuarul *Crisia*, înglobând de fapt și celelalte două anuare, a avut capitole speciale acordate artei, etnografiei și științelor naturii.

Exceptând primele două numere, rubricile permanente au fost, până în 1983, aproape aceleași: *Studii*, *Documente*, *Articole* și *Note*, *Recenzii*, *Monografii*, *Bibliografii*. Începând din 1984, alături de rubricile deja consacrate ale compartimentului istoric au apărut subdiviziuni noi dedicate etnografiei, artei și științelor naturii.

Între colaboratorii revistei amintim, printre alții, pe Doina Ignat, Sever Dumitrașcu, Nicolae Chidioșan, Ivan Ordentlich, Ana Ilea, Ioan Stratan, Eugen Chirilă, Veronica Covaci, Lucia Cornea, Aurel Chiriac, Gheorghe Gorun, Mihai D. Drecin, Nicolae Gudea, Viorel Faur, Barbu Ștefănescu, Gelu Neamțu, Mihai Racovițan, Gheorghe Șora, Mircea Popa, Constantin Mălinaș, Emödi Janos, Blaga Mihoc, Tóth Janos, Ioan Marinescu, Radu Popa, Sergiu Haimovici, George Cipăianu, Pompiliu Teodor, Camil Mureșanu, Ioan-Aurel Pop, Nicolae Bocșan, Ioan Bolovan, Ioan Horga, Sorin Șipoș, Florina Ciure, Gabriel Moisa, Doru Marta, Gruia Fazecaș, Florin Gogâltan, Keith Hitchins, Francesco Leoncini, Adriano Papo, Gianfranco Giraudo.

În prezent, bordul de redacție este format din prof. univ. dr. Aurel Chiriac, director, prof. univ. dr. Gabriel Moisa, redactor-șef, dr. Florina Ciure – editor, dr. Gruia Fazecaș – editor executiv, dr. Cristian Culicium, secretar de redacție, iar membri sunt C.S. II dr. Doru Marta și drd. Tiberiu Ciorba.

Membrii comitetului științific sunt nume importante ale istoriografiei românești și europene: academician prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca; academician prof. univ. dr. Mihai Bărbulescu, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca și membru corespondent al Academiei Române; prof. univ. dr. Ioan Bolovan, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, Institutul de Istorie „George Barițiu”; prof. univ. dr. Cesare Alzati, Università Cattolica del Sacro Cuore, Milano, prof. univ. dr. Ovidiu Ghitta, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca; prof. univ. dr. Gianfranco Giraudo, Universitatea Ca’Foscari, Veneția; prof. univ. dr. Francesco Leoncini, Universitatea Ca’Foscari, Veneția; prof. univ. dr. Adriano Papo, Universitatea din Udine; prof. univ. dr. Doru Radosav, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca; C.S. I. dr. Florin Gogâltan, Institutul

de Arheologie și Istoria Artei al Academiei Române, Cluj-Napoca; Dr. Matteo Taufer, Universitatea din Leipzig; Dr. György Feiszt, Vas County Archives of Szombathely; dr. Gizella Nemeth, Centro Studi Adria-Danubia, Duino Aurisina (Trieste).

Scopul declarat al revistei a fost acela de a publica rezultatele cercetărilor de istorie și arheologie, prin studii și materiale referitoare în principal la județul Bihor. *Crisia* a fost prin excelență o publicație locală. Acest lucru nu a împietat cu nimic asupra importanței periodicului. Prin valorificarea unor informații inedite și interesante legate de istoria Bihorului, acesta și-a adus o contribuție importantă la dezvoltarea istoriografiei transilvănene.

Materialele prezente în revistă au avut o dispoziție pe epoci destul de echilibrată. Un minus a existat numai în cazul cercetărilor circumscrise istoriei contemporane, acestea din urmă subsumate prea mult unei istorii a mișcării muncitorești și socialiste sau unei istorii militare, în vogă mai ales în anii '80.

Revista *Crisia* s-a remarcat în primul rând prin constanță. Puține publicații de gen au avut apariții anuale sistematice precum anuarul orădean, poate doar *Apulum* și *Sargetia*. Prin aceasta s-a dovedit încă o dată seriozitatea și predispoziția spre cercetare a colectivelor de istorie și arheologie ale instituției muzeale orădene. De asemenea, publicația beneficiază de un comitet științific prestigios, care asigură revistei un înalt standard științific, materializat prin includerea în cele mai relevante baze de date internaționale. Cea mai importantă dintre acestea este incontestabil ERIH Plus, fiind printre puținele reviste din România care fac parte din aceasta.